

EUROOPA KOHTU OTSUS

22. märts 1983*

[...]

Kohtuasjas 34/82,

mille esemeks on 3. juuni 1971. aasta protokoll 27. septembri 1968. aasta konventsiooni kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades tõlgendamise kohta Euroopa Kohtus artikli 3 alusel Hoge Raad der Nederlanden'i (Madalmaade Ülemkohtu) esitatud taotlus, millega soovitakse saada nimetatud kohtus pooleli olevas õigusküsimusega piirduvas kaebuses järgmiste poolte vahel

Martin Peters Bauunternehmung GmbH, Saksa seaduste kohaselt asutatud piiratud vastutusega äriühing, registrijärgne asukoht Aachen, Saksamaa Liitvabariik,

ja

Zuid Nederlandse Aannemers Vereniging (Lõuna-Madalmaade Töövõtjate Liit), liit, millel on juriidilise isiku staatus, registrijärgne asukoht Heeze, Põhja-Brabanti provints, Madalmaad,

eelotsust nimetatud konventsiooni artikli 5 lõike 1 tõlgendamise kohta,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president J. Mertens de Wilmars, kodade esimehed A. O'Keefe ja U. Everling, kohtunikud lord G. Bosco, T. Koopmans, K. Bahlmann ja Y. Galmot,

kohtujurist: G.F. Mancini,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

kohtusekretär: P. Heim,

on teinud järgmise

otsuse

[...]

Põhjendused

1. 15. jaanuari 1982. aasta otsuses, mis edastati kohtule sama aasta 21. jaanuaril, taotles Hoge Raad der Nederlanden (Madalmaade Ülemkohus) kohtult 3. juuni 1971. aasta protokoll 27. septembri 1968. aasta konventsiooni kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades tõlgendamise kohta Euroopa Kohtus (edaspidi „konventsioon”) alusel eelotsust kahes küsimuses, mis puudutavad konventsiooni artikli 5 lõike 1 tõlgendamist.

2. Need küsimused kerkisid Zuid Nederlandse Aannemers Verenigingi (Lõuna-Madalmaade Töövõtjate Liidu, edaspidi „liit”), mis on Madalmaade seadusele vastav ühendus, registrijärgse asukohaga Maastrichtis ja haldusametuse asukohaga Heezes, Põhja-Brabantis, ja ühe tema liikme, Martin Peters Bauunternehmung GmbH (edaspidi „Peters”), Saksa seaduste kohaselt asutatud äriühing, registrijärgse asukohaga Aachenis, Saksamaa Liitvabariigis, vahel viimase poolt makstavate summade tagasimaksmise kohta, tulenevalt liidu organite poolt vastuvõetud siseriiklikest eeskirjadest, mis on liikmetele kohustuslikud .

3. Liit esitas hagi Arrondissementsrechtbankile (ringkonnakohtule), 's-Hertogenbosch, mis lükkas tagasi Petersi esitatud vastuväite kohtualluvuse puudumise kohta. Ta otsustas, et tal oli kohtualluvus seetõttu, et tema arvates tulenes vaidlus lepingust ja seega oli tal kohtualluvus konventsiooni artikli 5 lõike 1 alusel, millega sätestatakse, et isikut, antud juhul Petersit, kelle alaline asukoht on osalisriigis, võib teise osalisriigi kohtutesse kaevata lepingutega seotud asjades selle paiga kohtusse, kus tuli täita asjaomane kohustus.

4. Peters kaebas selle otsuse edasi Gerechtshofi (piirkondlik apellatsioonikohus), 's-Hertogenbosch, mis kinnitas esimese astme kohtu otsuse alusel, et liidu poolt Petersilt nõutavate summade maksmise kohustust tuleb käsitleda konventsiooni artikli 5 lõike 1 kohaselt lepingujärgse kohustusena.

5. Peters esitas õigusküsimusega piirduva kaebuse selle otsuse vastu Hoge Raad der Nederlandenile, vaidlustades Gerechtshofi, 's-Hertogenbosch poolt tehtud analüüsi tema ja liidu vahelise suhte olemuse kohta.

6. Hoge Raad otsustas enne otsuse andmist esitada Euroopa Kohtule järgmised kaks küsimust Brüsseli konventsiooni tõlgendamise kohta:

„1. Kas konventsiooni artikli 5 lõige 1 kehtib nõuetele, mille on esitanud eraõiguse alusel asutatud ja juriidilise isiku staatust omav liit ühe oma liikme vastu rahasumma maksmise kohustust puudutavas asjas, mis põhinevad liidu ja tema liikmete vahelistel suhetel liikmelisuse alusel, ning sellised suhted tulenevad kostjaks oleva poole liidu liikmeks hakkamisega sel eesmärgil sõlmitud õigustehingu alusel?

2. Kas see muudab midagi, et kõnealused kohustused tulenesid lihtsalt liikmeks saamise asjaolust või sellest asjaolust koos liidu organite poolt tehtud ühe või mitme otsusega?”

1. Esimene küsimus

7. Konventsiooni artiklis 5 sätestatakse mitmel juhul kohtualluvus erandjuhtudel, mida hageja võib valida, erandina konventsiooni artikli 2 lõikes 1 sätestatud üldisest kohtualluvusest.

8. Vastavalt konventsiooni artikli 5 lõikele 1: „Isiku, kelle alaline asukoht on osalisriigis, võib teise osalisriigi kohtutesse kaevata lepingutega seotud asjades selle paiga kohtusse, kus tuli täita asjaomane kohustus.”

9. Seega lepinguga seotud asjade mõiste on kriteerium, mille alusel määratakse kindlaks hagejale erandkorras võimaldatava kohtualluvuse ühe eeskirja ulatus. Võttes arvesse konventsiooni eesmärgi ja üldist iseloomu, on osalisriikide ja asjaomaste isikute jaoks konventsioonist tulenevate õiguste ja kohustuste võrdsuse ja ühtsuse võimalikul suurel määral tagamiseks oluline, et seda mõistet ei tõlgendataks lihtsalt viitamisenä ühe või teise asjaomase riigi siseriiklikule seadusele.

10. Seetõttu ja nagu kohus otsustas sarnastel alustel konventsiooni artikli 5 lõikes 5 toodud sõnade „filiaali, esinduse või muu üksuse tegevus” suhtes (22.11.1978. aasta otsus kohtuasjas 33/78: Somafer v Saar-Fernagas AG, EKL 1978, 2183), tuleb lepinguga seotud asjade mõistet käsitleda sõltumatu mõistena, mida konventsiooni kohaldamisel tuleb tõlgendada viitena peamiselt konventsiooni süsteemile ja eesmärkidele, et tagada selle täielik kehtivus.

11. Selles suhtes tuleb tähelepanu juhtida, et kuigi artiklis 5 sätestatakse mitmel juhul kohtualluvus erandjuhtudeks, mida hageja võib valida, tuleneb see teatud selgelt määratletud juhtudel eriti tugeva siduva teguri olemasolust vaidluse ja kohtu vahel, mille poole võib pöörduda selle vaidluse arutamiseks tõhusa menetluse läbiviimiseks.

12. Selles kontekstis väljendatakse konventsiooni artikli 5 lõikega 1 selle paiga kohtu, kus tuli täita asjaomane kohustus, määramisega muret, et lepinguga selle osapoolte vahel loodud tihedate sidemete tõttu peaks olema võimalik käsitleda kõiki lepingujärgse kohustuse täitmisel kerkivaid probleeme samas kohtus, st selle paiga kohtus, kus tuli täita asjaomane kohustus.

13. Selles suhtes ilmneb, et liikmelisus liidus loob liikmete vahel samasugused tihedad sidemed nagu lepingu osapoolte vahel loodavad sidemed ning seega võib siseriikliku kohtu poolt viidatavaid kohustusi pidada lepingujärgseteks kohustusteks konventsiooni artikli 5 lõike 1 mõistes.

14. Kuna siseriiklike õigussüsteemide alusel sätestatakse tavaliselt, et liidu asutamise asukoht on tavaliselt liikmeks saamise asjaolust tulenevate kohustuste täitmise asukoht, on konventsiooni artikli 5 lõike 1 rakendamisel ka praktilised eelised: liidu asukohajärgsel kohtul on tavaliselt kõige lihtsam mõista liidu asutamisdokumente, eeskirju ja otsuseid, samuti vaidluse aluseks olnud asjaolusid.

15. Nende asjaolude korral peaks vastus esimesele küsimusele olema, et rahasumma maksmisega seotud kohustusi, mis põhinevad liidu ja tema liikmete vahelistel suhetel liikmelisuse alusel, tuleb käsitada „lepinguga seotud asjadena” konventsiooni artikli 5 lõike 1 tähenduses.

2. Teine küsimus

16. Siseriiklik kohus palub Euroopa Kohtul otsustada, kas selle määramiseks, kas liikme kohustus liidu ees kuulub „lepinguga seotud asjade hulka”, tuleb teha vahet olenevalt sellest, kas kõnealune küsimus tuleneb lihtsalt liikmeks saamisest või sellest asjaolust koos liidu organi poolt tehtud otsusega.

17. Tuleb märkida, et kohtualluvuse aluste paljusus sama liiki kohtuasjades ei soodusta tõenäoliselt õiguskindlust ja tõhusat õiguskaitset kogu Euroopa Ühenduse territooriumil. Seetõttu tuleb konventsiooni sätteid tõlgendada nii, et asjaomane kohus ei ole kohustatud avaldama, et tal on kohtualluvus lahendada teatud avaldusi, kuid puudub kohtualluvus arutada teatud teisi avaldusi, kuigi need on tihedalt seotud. Ka nõuab konventsiooni eesmärkide ja olemuse arvessevõtmine artikli 5 tõlgendamist, mis võimaldab siseriiklikul kohtul otsustada omajurisidiksiiooni üle, olemata sunnitud kaaluma kohtuasja sisu.

18. Nendel alustel peaks vastus olema, et see asjaolu, et kõnealune kohustus tuleneb lihtsalt liikmeks hakkamisest või sellest asjaolust koos liidu organi otsusega, ei oma mingit mõju konventsiooni artikli 5 lõike 1 sätete kohaldamisele seda kohustust puudutava vaidluse suhtes.

Kohtukulud

Euroopa Kohtule märkusi esitanud Euroopa Ühenduste Komisjoni ja Itaalia valitsuse ja Saksamaa Liitvabariigi kohtukulusid ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus siseriiklikus kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

EUROOPA KOHUS,

vastates küsimustele, mille talle esitas oma 15. jaanuari 1982. aasta otsusega Hoge Raad der Nederlanden, otsustab:

1. Rahasumma maksmisega seotud kohustused, mis põhinevad liidu ja tema liikmete vahelistel suhetel liikmelisuse alusel, on „lepinguga seotud asjad” kohtualluvust ja kohtuotsuste täitmist tsiviil- ja kaubandusasjades käsitleva 27. septembri 1968. aasta konventsiooni artikli 5 lõike 1 tähenduses.

2. Selles suhtes ei ole mingit vahet, kas kõnealused kohustused tulenesid üksnes liikmeks hakkamisest või sellest asjaolust koos liidu organite poolt tehtud ühe või mitme otsusega.

Mertens de Wilmars

O’Keefe

Everling

Bosco

Koopmans

Bahlman

Galmot

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 22. märtsil 1983 Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

P. Heim

J. Mertens de Wilmars